

AAN DEN LEZER.

Bij de uitgave van dit Register is het mij in de eerste plaats eene behoefte des harten, heuschen dank te betuigen voor de schriftelijke blijken van waardeering, die mij zoowel na de bearbeiding van het »Alph. Overzicht" als van »O n s T o o n e e l" van vele kunstvrienden ten deel vielen.

Onder hen wier goedkeuring en voorlichting ik op hoogen prijs stel, behoort ook de zaakkundige en oordeelkundige schrijver der tooneelkroniek in het Maandschrift: »De Tijdspiegel", die zich waarlijk al te bescheiden verbergt achter den naam van Lucius. Treffend vooral was zijne naar waarheid afgelegde getuigenis aangaande de stichting en de herbouwing van »den nieuwen tempel der tooneelspeelkunst, die den ouden roem van het nationaal tooneel waardig kan worden geheeten, zoodat de Amsterdamsche Schouwburg van ouds de schouwburg bij uitnemendheid voor Nederland het middenpunt is geworden der tooneelbeweging van onzen tijd."

Lucius is er echter de man niet naar — en ik ben daar dankbaar voor — om ter wille van hetgeen hem stof tot prijzen geeft, dat, wat hij berispelijk acht met den plooirijken mantel der liefde te bedekken. Van daar dat hij, vooral na de lezing van »O n s T o o n e e l", als algemeenen indruk zijn gevoel van spijt te kennen geeft, dat »de schrijver niet wat meer werk heeft gemaakt van den vorm, waardoor de vruchten van zijn veelomvattenden arbeid meer onder het bereik van anderen zouden vallen, en veel meer waarde zouden gevonden hebben. Velen bijzonderheden »zegt hij", die men onder een bepaald hoofd, of op een bepaalde plaats verwacht, vindt men tot zijn teleurstelling daar niet, terwijl hare plaats door andere weinig ter zaken dienende mededeelingen wordt ingenomen.

Men leest door, en zie op eene geheel andere plaats, waar men ze naar het logisch verband der dingen volstrekt niet zoeken zou, springen diezelfde, vruchteloos elders gezochte en elders te huis behoorende zaken U, zoo ze zeggen, tot uwe verrassing tegen het voorhoofd. Dit gemis van regelmaat vermoeit den lezer,

en maakt het werk minder geschikt, dan het verdient, om te worden nageslagen. Het gebrek is niet te verhelpen dan door een klapper of wel beredeneerden index". ¹⁾

In de voorrede van »Ons Tooneel" had ik zelf reeds op dat gebrek gezinspeeld door de opmerking dat hij, die partij van het werk wilde trekken, zich vooraf eenigermate met inhoud en volgorde vertrouwd zou behooren te maken, daar het, bij de verscheidenheid der onderwerpen, niet wel doenlijk was elke bijzonderheid onder een bepaald hoofd te brengen. Doch mocht het gebrek daardoor al eenigermate verontschuldigd worden geacht, het was er niet mede verholpen. **Dit Beredeneerd Register** zal derhalve, naar ik mij vlei, aan velen welkom zijn.

Wat de gemaakte misstellingen in sommige titels en namen betreft, zij het mij vergund op te merken, dat ik, in weerwil een paar geachte letterkundigen mij de behulpzame hand boden, mij uitsluitend persoonlijk met het nazien der drukproeven heb moeten belasten. Met het oog op een nagenoeg vijfduizendtal tooneelstukken, en eenige honderden brochures en geschriften, ging het immers niet aan, de boekjes en geschriften telkens ter vergelijking over en weer te zenden. Ik meen dus inderdaad wel eenige aanspraak op versooning te mogen maken, te meer, omdat veel, wat oppervlakkig onder drukfouten zou worden gerangschikt, mij niet toerekenbaar is.

Enkele stukken toch, bij den eersten druk bijv. blijspel genoemd, vindt men bij een latere uitgave als tooneel-Drama of Kluchtspel bestempeld. Dat zelfde gemis aan eenheid doet zich, hoe zonderling het moge klinken, insgelijks vaak bij de spelling der eigennamen voor.

Vondel en Brederode zijn niet de eenigen, die ook in dit opzicht heel wat afwisseling aanbieden.

Van hetgeen werkelijk tot de drukfouten kan gerekend worden, heb ik, voor zooveel het mij onder de aandacht kwam, hier achter een verbetering gegeven.

Mocht door een en ander de bruikbaarheid der beide werken, ook anderen in voldoende mate meer bevorderlijk blijken te zijn, dat zal mij genoegen verschaffen.

AMSTERDAM, 1880.

JOHs. HILMAN.

1) Zie het Maandschrift: De Tijdspiegel 1877, 78, 79.